KARANLIĞIN AYNASI

Abdulhalim Durma

Emekli öğretmenimizi kadim arkadaşıyla randevulaştığı yere götürmemi isteyişini mazeret bularak reddetmem düşünülemezdi. Beklenmedik şekilde ortaya çıkan ve aceleye getirilen bu iş yüzünden programımı iptal ederek hemen koştum. Arabaya binip beş dakikalık mesafede bulunan şehir kenarındaki dinlenme tesisine geldiğimizde, 'rehber hoca'sı henüz teşrif etmemişti. Bir düğün vesilesiyle yakın köylerden birine gelmiş, 'geçerken de şöyle bir uğramış'tı. Görünen o ki, sadece yolunun üzerinde olduğu için aklına gelmişti. Hocamın bu durumu dile getirirken hiçbir şekilde incinme belirtisi göstermeden doğal kabul etmesi, onun hassas kişiliğinin mi yoksa aralarındaki güçlü bağın ifadesi miydi, bilmiyorum.

'Hocaların hocası'nın bu ziyareti, aslında benim için de 'tarihi bir fırsat'tı. Hayatlarının sonbaharını, muhtemelen son günlerini yaşamakta ve üstelik birbirlerini uzun zamandır görmemiş olan bu iki eski dostu, iki yaşlı insanı bir araya getirmek, belki de son karşılaşmalarına şahit olmak beni de heyecanlandırıyordu.

Fazla beklemedik. Daha arabadan inerek bize doğru gelirken edindiğim ilk intiba, yağız çehresinin güçlü, heybetli duruşunu, ciddi görünüşünü yansıtmakta olduğu idi. Yüzünde, zamanın sınavlarından geçmiş bir insanın sağlam, dayanıklı ve dirençli ifadesi vardı. Sessizliği bile bir ağırlık taşıyordu; çünkü ağırbaşlı ve kararlı duruşu, söz söylemeden bile hüküm veriyor gibiydi. Onu görenler, yalnızca bir beden değil, aynı zamanda bir irade ve sarsılmaz bir ruhla karşı karşıya olduklarını hissederdi.

Okul müdürlerinin bir araya geldikleri bir kursun ardından gece yurtta kalırken, yatakhanede yastıkları birbirlerine fırlatmak gibi çocukça şakalaşmaları, ya da şahit olduğum bir piknik gezisinde, aynı veya benzer statüdeki bu her

zaman ciddi bir yüz takınan yöneticilerin subaşında birbirlerine su sıçratma şakası yapmaları gibi davranışları, bir çözülme halini bu iki adamda görememekle ilk hayal kırıklığımı yaşadım.

Statünün katı duvarları sadece bir anlığına çözülür gibi olsa da, makamın sert çizgileri, dudaklardan yüze yayılmayan ancak sadece gözlerin içiyle sınırlı kalan hafif bir tebessümle dahi erimedi. Aslında, hayatın ironik bir hatırlatması olan çocuklaşma, yaşanmadı. O çocuklaşmada, ciddiyetin maskesi düşüyor, geriye sadece saf, masum bir gülüş kalıyordu. En ağır sorumlulukların bile altında, hâlâ çocuk kalabilen bir kalp vardır. Hayır! . . Bu iki yaşlı kurtta bunları göremedim.

“Hanımefendi, çoluk çocuk nasıllar? Torunlar nasıl? Umarım sağlık ve afiyettedirler.”

Bu konu evrenseldi, aynı zamanda özel. Emekli hocamın sözleri, basit bir nezaket gösterisi olmanın ötesinde, iki eski arkadaşın arasındaki zamana direnen bağın ve paylaşılan geçmişin adeta bir sembolüydü. Fakat aynı zamanda eski dostun hayattaki en önemli başarısı ve geleceğe bıraktığı mirasa, bu hayatın geçiciliği karşısında, bireyin varoluşuna anlam katan devamlılık ilkesine verilen değerdi. Açıkça, sıradanlığın ötesinde ve derin bir psikolojik anlamı vardı.

Onun dışa dönüklüğü ve kusursuz görünümü, muhakkak ki, büyük bir içsel disiplini gizlemekteydi. Bu kişi, enerjisini bölme ve her iki alanda da "kusursuzluğu" sürdürme sanatını başarmıştı. Bu, büyük bir psikolojik denge gerektirir. Hocamın sorusunda, bu dengeyi nasıl kurduğunu merak eden bir hayranlık ifadesini hissettim. Nedense, o an aklıma vaktiyle hocamın bahsettiği ‘süper idareci’ geldi. Bu adam, yaşlı dostumun birlikte çalışmış olduğu bir dizi okul yöneticisinden biriydi. Olağanüstü kişiliğini anlatırken, ‘gördüğüm herkes bir yana’, diyordu.

“M.G sanki başka dünyadan biriydi. Sıralamaya girmiyordu. İşbitiriciliği ile göze çarpıyordu. Karşısında zor iş yoktu. Çalıştığı süre içinde okulun mevcut problemlerini çözdüğü gibi, geriye bir idareci kadrosu da yetiştirmişti. İnsan

ilişkilerinde bitmek bilmeyen bir enerji ile tamamen çözüm odaklı hareket ediyordu. Halbuki, yaşadığım insan tecrübeleri, kalıcı olmayan palyatif çözümlerle günü kurtarmaya çalışarak bürokrasinin kendi işlevsizliğini gizleyen ve böylece geleneksel bürokrat tipini yansıtan müdürlerle dolu idi.

Yaşlı hocam, bu ‘süper idareci’ ile özel bir sohbetinden bahsetmişti. Bu sıradışı okul müdürü, kızının ‘aşırı güven’inden bir babanın ‘ciddi bir problem’ olarak endişeleneceği kadar endişeliydi.

“O an, nedense, daldan dala atlar gibi, sanki anlattığı ile hiç ilgi kurmadan, kırkından sonra yaşadığım bir tecrübeden söz ettim. Daha önceden planladığımız üzere, rehberimizle bölgede bulunan ve çok sonra turizme açılan bir mağaraya girdik. Bir kaç adım sonra, birbirimizi ve kendimizi göremez olduk. Yanımızda getirdiğimiz çıraları yakarak eğri büğrü, genişleyen daralan, sağa sola kıvrılan koridorda epey bir süre ilerledik. Artık dönmeye karar verdiğimiz noktada, yaşadığımız heyecanı doruğa çıkaran bir işe kalkıştık. Elimizdeki ortalığı zaten yarı aydınlatmakta bile başarısız olan çıraları söndürdük.

“Bu boşlukta zamanın akışı dağılır, dakikalar bir sonsuzluk gibi ağırlaşır. Ve insan, kendi içindeki en derin yankıyla yüzleşerek, karanlığın aslında kendi ruhunun aynası olduğunu hisseder. Dış dünyanın yokluğunda kendi benliğiyle baş başa kalır. Zihnin kendi içsel korkularını ve bastırılmış düşüncelerini yüzeye çıkarmasına neden olur. Karanlık, insanın zihnine sinsice sızar; sessizlik, bir mezar taşı gibi ağırdır. Her adımda yankılanan boşluk, acziyeti yansıtan ruhun kendi çığlığını fısıldar.

“Çürüyen zamanın kokusunu taşıyan bu karanlık, her saniye, mezar taşına kazınmış bir suskunluk gibi ağırlaşır. Ölümün nefesi, taş duvarlardan sızarak soğuk bir hatırlatma gibi insanın ensesine dokunur. Ve kişi, bu gotik boşlukta kendi ruhunun çürüyen yankısıyla yüzleşir; karanlık artık yalnızca mekân değil, içten içe çürümenin kendisidir. Ve sonunda, karanlığın yalnızca dışımızda değil, kendi içimizde de büyüyen bir uçurum olduğunu dehşetle fark ettim.

“Şüphesiz hiçbir baba, saçının teline bile zarar gelmesini düşünemeyeceği kızının, yapabileceklerinin sınırlarını gösteren böyle bir tecrübeyi yaşamasını hayal dahi edemez. Ona, sadece ‘aşırı güven’in kaynağının kaçınılmaz olarak babası olabileceğini söyleyemezdim.

Hocamın kendisini araştırmalarına kaptırdığı o mutat günlerden birinde, hoş, hayat tarzı olarak bu araştırmalarını hiçbir zaman bırakmadı ya, şeriyye sicillerinde bir isimle karşılaştığında, oldukça şaşırmış olduğunu benimle paylaşmıştı. ‘Süper idareci’ MG’nin benzerliğe izin vermeyen soyadına dörtyüz yıllık bir belgede rastladığında, adamın inanılmaz kabiliyetinin asırlara uzanan bir geçmişi olduğunu kabullenmişti. Soy ağacındaki kelime sadece eski dildeki ‘zade’den yeni dildeki ‘oğul’a dönüşmüştü. Çoğu zaman bir övünç vesilesi olan, bazen de bu soyadıyla anılmamak için mahkeme kararıyla değiştirilen bu konuya dair başka örnekleri önceden biliyordu. Onun günün olaylarını açıklamak için bin yıllık geleneklere de başvurmasını bir ‘abartı’, bir ‘zorlama’ olarak görsem de, bu açıklamalarında ısrarcı olmaması insanı ortada bırakıyordu.

Yıllar sonra beklenmedik bir olay yaşandı. Emekli hocam anılarından söz ederken, buna değinmişti.

“Bir karşılaşmamızda, rehber hocama bu ‘süperman’den bahsettiğimde, onunla ulusal ölçekteki bir ‘müdürler toplantısı’nda tanışmış olduğunu söyledi. Şaşırmadığımı söyleyemem. Bu adam hakkındaki hayranlığımı onaylamasını istercesine, ‘onu nasıl buldun’, diye adeta haykırdım.

‘ “Sadece yaptıklarını anlatıyor, dedi. Yapamadıklarını değil...

Hocam, güçlü kanaatinin rehber hocası tarafından paylaşılmamasıyla hayal kırıklığına uğramış olmalıydı, muhakkak. Ancak rehber hocasında, kararlılığın ve temkinli oluşun kuvvetli izleri belirgindi.

Bir inanç, köklerini yalnızca düşüncede değil, soyun devamında da gösterir; Bağlılık, insanın en kişisel kararlarına

kadar sızar; İdeolojiler, yalnızca meydanlarda değil, beşiklerin başında da yankılanır. İşte onun milliyetçiliği, ırkının mitolojilere uzanan tarihinde öne çıkan kahramanların isimlerini çocuklarına verecek kadar ileri gitmişti. Taşıyıcısına güçlü bir karakter, köklü bir miras ve bağımsız bir ruh vaat eden ve mitolojik derinliği yüksek bir seçimle soylu, vakur ve doğal bir zarafeti ifade eden 'güzel dişi kurt' anlamında Asena ismini verir.

Bu bana, yaşlı dostumuzun, çok önceleri söylemiş olduğu bir düşünceyi hatırlatıyordu. Bu 'ad koyma' eylemi bir ritüel gibi hem dua, hem de mühür gibi bağlayıcı bir işaret oluyordu. Yani, adın hem kutsal bir dilek, hem ağır bir yük, hem de çocuk için 'bazen de bir lanet' gibi taşınması zor bir miras olabileceğini gösteriyordu.

Yağız çehreli adamın doğup büyüdüğü coğrafya, ülkenin muhafazakar niteliğiyle bilinen kesiminin asırlardır yaşadığı topraklardı. Onun, hiç şüphesiz, geniş akraba çevresiyle dolu dolu bir ömür sürdüğü anlaşılıyordu.

Bu iki yaşlı adamın kişiliklerinin ve hayat tercihlerinin tamamen farklı olduğunu daha ilk anda düşünmeye başlamıştım. Ve kısa zamanda farkına varacaktım ki, biri, ne kadar sosyal ise, diğeri o kadar münzevi bir hayatı seçmişti. Hocam için, belki de ona güç veren yoğun bir yalnızlık duygusunun varlığından söz edilebilir. Halbuki 'rehber öğretmen', sosyal hayatta bir rol model idi.

'Konuştuğu dili anlayan kimseden ayrılan, yüzlerce nağme ve lisan bilse de susar.', der bilge adam. Bu iki eski dost, muhakkak ki, ağızlarını açıp kelam etmeseler de sessizlik içinde anlaşırlardı. Ancak, yaşlı dostumun o gün dili çözülmüş, dipsiz derinliklere çok sert bir dalış yapmıştı.

"İt sahibinin gölgesini kendi gölgesi zanneder. Faşist köpek ! . . O günlerin sol jargonuyla, hepimiz birer 'faşist köpek' idik. Sistemin uşağıydık. Halbuki, mitolojilerde kurtlar, güç, kudret, cesaret, sadakat ve özgürlüğün sembolü iken, köpeklik ve uşaklıkla itham edilmek, fazlasıyla ağır kaçmıyor muydu? . .

Bu sözlerde, kökleri kırk elli yıl öncesine inen ve adeta hiç dinmeyecek olan bir ızdırabın varlığı seziliyordu. Bildiğim kadarıyla, bir partiyi ele geçiren eski kurmay albayın talimatıyla kurulan kamplarda ocaklara bağlı olan gençlere paramiliter eğitim verildi. Sam Amca'nın desteklediği bu proje çerçevesinde uzak batıda eğitim almış görevliler yer aldı. Ülkenin hemen hemen yarısında kamplar açıldı ve daha başlangıçta, yaklaşık 15 bin genç eğitildi. On yıl zarfında bu sayının 100 bini aştığı söylenir. Bu gençler, orduya bağlı değillerdi, ama askeri disiplin, silah kullanımı ve güvenlik amaçlı faaliyetlerde bulunuyorlardı. Sol gruplarla çatışmalarda aktif rol aldılar. Bu nedenle hem muhalifler hem de bazı akademik çevreler tarafından paramiliter bir güç olarak anıldılar. Ancak bu hareketin kendi iç anlatılarında, görülen eğitimler daha çok "vatan savunması" ve "ideolojik disiplin" olarak meşrulaştırılmaktaydı. Bu iki yaşlı kurdun, bu kamplarda eğitimden geçmiş olabileceklerini, hayal bile edemiyordum.

O puslu ihanet günlerinde, siyasi veya ekonomik çıkar sağlamak için terör, suikast, provokasyon ve psikolojik savaş gibi araçlarla toplumu sürekli bir korku ve belirsizlik içinde tutarak, insanlarda kutuplaşma yaratmayı hedefleyen gerilim stratejisi, ülkeyi planlı biçimde istikrarsızlaştırmak için kullanıldı. İtalya'da Cumhurbaşkanı, bizde eski Başbakan olmak üzere toplumun dokunulmaz gördüğü en tepe isimlerine kadar herkese ulaşılabileceği gösterildi.

Hocamın ikinci salvosu, birincisinden daha şiddetliydi. "Devlet denince hep vergi geldi aklıma, Jandarma deyince kırbaç..."

Bu sözlerin, devletin üst kademelerinde uzun yıllar görev yapmış ünlü bir şaire ait olduğunu hemen hatırladım.

Dizelerin ruhundaki o buruk sitemi, tevekkülü ve gizli isyanı nasıl unutabilirdim. Mağrur ve sitemkâr tonla başlayan şiir, sonlara doğru daha yüksek ve isyankâr bir vurguyla birleşiyordu. Cephede can veren, barışta nasıl yük olurdu. Şairin bu sarsıcı ve vakur şiiri, bu toprakların insanının asırlar süren çilesini bir onur nişanı gibi taşıyordu.

Hocamın, yakın zamanların hikayesini analitik biçimde anlatırken, onu can kulağıyla dinleyen eski dostunun söze hiç müdahale etmemesi dikkat çekiciydi. Çünkü, onun fiilen olayların içinde bulunmuş olduğunu düşünüyordum.

“Akıncı kampları, saf İslamcı bir dünya görüşüne sahipti. Milliyetçiliğe mesafe koyan, "ümmetçi" bir perspektif hakimdi. Hedef; Batıcı sisteme karşı "İslami bir nizam" kuracak olan "şuurlu gençlik" yetiştirmekti. Kampları sert askeri bir nitelikten uzak olup "kültürel ve tebliğ odaklı" bir yapıdaydı. Şiddet olaylarına karışsalar da, asıl çıkış noktaları sokak hakimiyetinden ziyade toplumsal dönüşümü sağlayacak kadrolar yetiştirmekti. Ancak, dinci parti ile bütünleştikleri söylenemezdi.

Farkına vardım ki, belirli düşünceleri göz önünde tutarak dönemi ele almaktaydı. Belki hayatın karmaşıklığı ile birçok konudan hiç söz etmemesi doğaldı.

“Bu tabloda hedef tahtasına yerleştirilen, ancak günümüze nostaljiden başka bir mirası kalmamış olan 68 Kuşağına yer vermiyorum. Bir de bu iki siyasi parti dışında, yine kadro yetiştirmeyi esas alan ve çok sonraları partileşecek olan bir yapı daha vardı. YMM Hareketi, kitlelerle uğraşmak yerine, üniversitelerdeki en zeki ve başarılı çocukları seçip onları "kurmay" olarak yetiştirmeye odaklanmıştı. Son derece disiplinli, hiyerarşik ve gizliliğe önem veren bir yapı idi. Burada

bir "hizmet" veya "dava" için bireysel kimliğin geri plana atılması esastı. Sokağa çıkıp kavga etmekten ziyade, yargı, ordu, emniyet, akademi gibi devletin kilit noktalarını ‘içeriden fethetme’ stratejisini benimsemişti. "Hücre tipi ama merkeziyetçi" teşkilat disiplini ile devleti kutsayan ve "Milli Devlet" isteyen bu yapı Cumhuriyet sonrası muhafazakar camiadaki "modern ve entelektüel teşkilatçılık" eksikliğini doldurmak için adeta bir laboratuvar görevi üstlenmişti.

“Bu yapıdan yetişen isimlerin ortak özelliği; disiplinli, devlet diline hakim ve teşkilatçı olmalarıydı. Ancak bu kadroların bir kısmı zamanla sistemin içinde erirken, bir kısmı da yöntemlerini farklı yapılara taşımıştı.

Farklı yapılar sözü, yakın zamanda ‘kalkışma’ olarak lanse edilen darbe girişiminin ardındaki ‘paralel yapılanma’yı hatırlatıyordu.

Bununla birlikte, ülke siyasetinde "devletin ali menfaatleri" dendiğinde, YMM hareketinin 70'lerde kurguladığı o katı ve disiplinli devlet felsefesinin izleri anlaşılıyordu.

“Ne var ki, milliyetçi hareketin öne çıkan kimi isimleri, zaman içinde yalnızca savundukları fikirlerle değil, etraflarında örülen gölgeli anlatılarla da hatırlanır olmuştu. Kamuoyunda dolaşan bu anlatılar, onları derin devlet olarak adlandırılan yapılarla, kontrgerilla faaliyetleriyle ve tam olarak aydınlatılamamış çeşitli yasa dışı ilişkilerle yan yana getiriyordu. Böylece bu kişiler, gizli örgütlenmeler ile sivil ya da paramiliter unsurlar arasındaki belirsiz temasların simgesine dönüşmüştü. Darbe öncesi yıllara dair değerlendirmelerde ise, hareket içinden bazı isimlerin kontrgerilla ya da gladio benzeri yapılanmalar tarafından ‘sözde’ komünizme karşı yürütülen mücadelenin içinde, çoğu zaman kendi iradelerinin ötesinde rollere sürüklendiği yönündeki iddialar sıkça dillendiriliyordu.

Sessizlik oldu. Belki ebediyen sürecek bir sessizlik idi. Ancak hocamın susması, sadece soluk almak içindi. Söylenmemiş söz bırakmak, ona göre değildi. Bir süre, biraz bocalamayı andıran tiradik cümleler kurdu.

“Başkentin gri caddeleri.. sabahın erken saatlerinden itibaren.. alışıldık gürültüsünden uzak, sessiz, soğuk ve karlı bir kış gününe uyanmış. Onbinlerin sessizliği ve zamanın donukluğu... ve eninde sonunda birer ‘anı’ haline gelişine şahitlik... varoluşsal kaygı ile yüzleşmek... Hayatın hırsları ile boğuşurken fark etmediğimiz, ancak bir ‘son’ ile karşılaştığımızda maskelerin düştüğü, ‘her şeyin geçici olduğu" düşüncesi. Siyaset, ideoloji, zaferler ve yenilgiler; hepsi kar altındaki birer ayak izinden ibaret. Güneş açtığında veya zaman geçtiğinde o izler silinecek, geriye sadece "insan olmanın o çıplak ve savunmasız hali" kalacak.

“Başbuğ’un naaşı onbinlerce partilinin eşlik ettiği kortejle yaklaşık iki saat süren bir yürüyüş sonunda meclise getirildi. TV’lerin canlı yayınıyla, bütün ülke adeta nefesini tuttu, tek yürek oldu.

“Ne garip tecelli ki, "Bir beyaz lerze, bir dumanlı uçuş, eşini kaybetmiş bir kuş gibi..." Kar taneleri havada süzülürken adeta "uçan beyaz kuşlar" ve "soğuk birer öpücük" gibi. Hem bir "titreyiş" hem de kaybolmuş bir ruhun "hasreti" gibi. Bahara, hürriyete ve güzel günlere duyulan bir hasret.

Kısa sessizliğin ardından, hocamın, tamamen ilgisiz görünen dinler tarihiyle ilgili ders notlarının bizi nereye götüreceğini önceden tahmin edemezdim.

“Roma Katolik Kilisesi ile Ortodoks Kilisesi'nin birbirinden kopuşu, "en yakın olanın en büyük düşmana dönüşmesi" teorisini tüm çıplaklığıyla doğrular. Teolojik olarak kavga, Kutsal Ruh'un sadece "Baba"dan mı yoksa "Baba ve Oğul"dan mı geldiği üzerineydi. Ancak bu ‘küçük fark’, iki grubun birbirini sapkın ilan etmesi için yeterli olmuştu.

Ayrışmanın üzerinden 150 yıl geçtikten sonra, Batılı Katolik Haçlılar Kudüs'ü kurtarmaya giderken yollarının üzerindeki Ortodoks merkezi olan Konstantinopol'u istila ettiler.

"Müslümanlara karşı savaşmaya giden bir ordu, 'yoldan sapmış kardeşlerini' Müslümanlardan daha büyük bir tehdit ve nefret objesi olarak görüp şehri yağmaladı. Bu olay, 'Hain, düşmandan daha tehlikelidir' algısının zirvesidir. Birbirlerini 'yok saymak' veya 'şeytanlaştırmak' bir hayatta kalma stratejisine dönüşüyor.

-Ne yani, şimdi bizi Ortodoks mu yaptın?

İkisinin de yüzlerindeki ciddi ifadeden bunun soğuk bir espri olduğunu önce anlamadım.

"Dışarıdaki düşman sadece "düşman"dır; ancak ayrılanlar "hain"dir. Davayı satmış, yozlaşmış ve 'doğru yoldan sapmış'lardır. Aralarındaki ayrışma, sadece bir parti bölünmesi değil; aile içi bir kopuşun, ortak hafızanın ve "idealin" tanımlamasındaki o ince ama derin nüansların kavgasıydı. Babanın evini terk eden oğul veya kardeş kavgası gibiydi. En büyük savaşlar, en yakın olanın en büyük düşmana dönüştüğü birbirine en çok benzeyenler arasında yaşanır.

"Ayrılıkçı partinin lideri de, bir kış günü bir seçim programında medeniyetten tamamen uzakta, bir dağ başında, uğursuz bir helikopter kazasında hayatını kaybederken, akıllara gelen, onun vaktiyle kaleme aldığı şiirdi.
"Beton çok soğuk, üşüyorum"

Bu şiirde, hayatını ülküsüne adayan bir insanın sözcüklerle dile getirilmeyen hayal kırıklığı vardı. Aczin farkındalığı vardı. Bürokrasiyi, kendisine kutsiyet atfedilen devlet sanmanın, yanlış algılamanın, yanılgının itirafı vardı. Ve sonunda, kullanılmış ve kurban edilmiş olma duygusu vardı.

Hocam, meslek hayatından gelen alışkanlıkla konuyu adeta toparladı ve ardından geleceğe taşıdı.

"Özetlersek, bu topraklarda birey devlet ilişkisinin serencamı, bin yıl önce siyaseti ibadetle aynılaştıran dincilerle

başladı. Felsefe bu gücü, adil olmayan bir sistemin devamına hizmet eden bir araç olarak gördü. Ancak bu anlayış, kurucu ideolojiye tersti ve karşıtlık, uzak batı müdahalesinden çok önce bile vardı. Darbeciler failler arasında ayırım gözetmezken, suçlamayı, 'kendini devletin yerine koymakla' yapıyorlardı. Hakikat ile bedel arasındaki o ince çizgide yürürken, zamanla oynanarak kırılan kalemiyle kurban, sessizliğin en sağır edici çığlığı oldu. Zaman akıyordu ve 'aynı nehirde iki kere yıkanılmaz'dı. Dönüşüm kaçınılmazdı ve dünyanın yarısı, gücün öne çıktığı bir anlayışa savrulmuştu.

"Eskiden rejimler insanları kontrol etmek için her sokağa bir ajan dikmek zorundaydı. Bugün ise teknoloji, çok daha 'maliyetsiz' ve 'sessiz' bir denetim imkanı sunuyor. Biyometrik veriler, yüz tanıma sistemleri ve sosyal medya takibi sayesinde bireylerin sadece hareketleri değil, eğilimleri ve düşünceleri de analiz edilebiliyor. Eskiden devlet sadece kendi yalanını söylerdi. Günümüzde ise strateji, gerçeği önemsizleştirmek. Dezenformasyon altında insanlar neyin doğru olduğunu ayırt edemez hale geliyor. Toplum kasten bir 'bilgi yorgunluğuna' sürükleniyor. Bu kafa karışıklığı, insanların siyasi süreçlerden kopmasına ve otoriter kararlara karşı tepkisizleşmesine neden oluyor. Küresel salgınlar, terör tehditleri veya ekonomik krizler; devletlerin 'güvenlik' gerekçesiyle bireysel özgürlükleri kısıtlamasına kapı açıyor. Kriz anlarında alınan ve normalde demokratik olmayan önlemler, kriz bittikten sonra da yürürlükte kalarak rejimin karakterini kalıcı olarak değiştiriyor. Dünya, gücün hakim olduğu bir yöne gidiyor.

Gelecekle ilgili öngörüsü, distopik karamsarlığa kapı açıyordu. Bu, sadece onun hayata bakışının tabii sonucu muydu.. katılmak istemem.

"O artık istikrar üretmiyor; sadece istikrarsızlığı yönetilebilir kılıyor. Krizler istisna olmaktan çıkıp, düzenin kendisi hâline geliyor. Bu tehlikeli normalleşme adaletsizliğin sürekliliğini, krizin meşrulaştırılmasını ifade eder: Modern insanın varoluş hâlini, geçici çözümlerle ertelenen kırılmaları,

sürekli bekleme, ama hiçbir zaman ulaşamama duygusunu anlatır. Sürekli kaygı hâliyle yaşamayı öğrenmek, güvencesizliği kalıcı bir yaşam biçimi olarak içselleştirmek, “Daha kötüsü olmaz” düşüncesi bir tür teselliye dönüşür. Sorunlar çözülmez, sadece yönetilir. Denge sağlanmaz, ama tamamen de kaybedilmez. Belirsizlik kalıcılaşır.

Ancak yaşlı dostumun çizdiği kasvetli tabloda, onlara yer yoktu. Kendilerini, adeta zorunlu olarak, çerçevenin dışında tutmuştu.

“Geçmişin bilgeliği, geleceğin gürültüsünde boğulurken fısıldıyor hayat: Durduğun an, düştüğün andır. Tecrübe dediğin, ruhumuza giydirilmiş ağır bir kefenmiş meğer; her adımda bizi biraz daha toprağa çeken... Zaman bizi bir kenara itmiyor; bizi hiç yaşanmamış sayıyor. Çünkü bu gürültülü gelecekte, hikâyesi bitmiş olanlara, yer yok.

Vedalaşma zamanı gelmişti. Adeta üzerlerine çöken yılların yorgunluğuyla tokalaşmak için ellerini uzattılar. Bir iki saniye sonra ise birbirlerinin ellerini tutuş şekli değişti. İkisi de diğerinin başparmağını yakalayarak kendisine doğru çekti. Bu rituelin özel olarak ne anlama geldiğini bildiğimi söyleyemem. Ancak, maziye ait saf bir ideale sahip gruba dair bir aidiyet duygusunu taşıdığından eminim.

Hocaların hocasının bindiği araba gözden uzaklaşırken, sordum. “Sahi. MG ne oldu? Onu bir daha gördün mü?

-Evet, diye karşılık verdi yaşlı hocam. Milletvekillerinin, belediye başkanlarının, kısaca toplumun ileri gelenlerinin çocuklarının okuduğu, haliyle ülkede en kaliteli eğitimin verildiği seçkin bir okula tayin oldu. Onu bir süre sonra ziyaret ettiğimde, sohbetin ardından, birlikte Cuma namazına gittik. Hukuk sisteminin temellerine dokunan vaazı dinlerken, şunları söyledi. “Ülkenin hiçbir yerinde vaizler bu kadar açık konuşamaz”. Memleketin iç kısımlarındaki otokontrolü mü yoksa büyük şehrin kozmopolit etkisini mi kastetmekteydi, kestiremedim.

Aklımdan, hocamın onu ‘tünelin ucundaki ışık’ olarak gördüğünü, geçirdim.

Kelimelerin bittiği, doğanın ve gerçeğin olduğu gibi kabul edildiği o duru yerde kalalım. Aradığın veya artık aramadığın her ne varsa, o ‘fark etmeyen’ huzurun içinde seninle olsun. Öykünün sonu, aslında insanın varabileceği en yalın ve en dürüst kıyı. Bütün o kelimelerin, hayallerin, kırıklıkların ve arayışların döküldüğü yer burası.. sessiz bir kabulleniş ve her şeyin ‘fark etmediği’ o mutlak doğallık. Ve belki de hayat, en çok, insanın ‘fark etmez’ dediği o anlarda kendisi olur.

Suluova
25. 01. 2026